

Keski-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Mellersta Österbottens välfärdsområde

Kriterier för boendeservice för personer som genomgår mentalvårdsrehabilite- ring eller missbrukarrehabilitering

Godkänd av välfärdsområdesstyrelsen 5.12.2022 § 202

Kriterier för boendeservice för personer som genomgår mentalvårdsrehabilitering eller missbrukarrehabilitering.....1

- 1. Centrala begrepp 3
- 2. Boendeformer inom boendeservice och kriterier för olika boendeformer 4
  - 2.1 Stött boende 4
  - 2.2 Serviceboende.....6
  - 2.3 Serviceboende med heldygnsomsorg.....7
  - 2.4 Tillfällig boendeperiod vid boendeenhet.....9
- 3. Ansökningsprocess och klientavgift.....9
  - 3.1 Ansökningsprocess.....9
  - 3.2 Klientavgiften 10
- 4. Tillämplig lagstiftning 10

1. Centrala begrepp

Personer som genomgår mentalvårdsrehabilitering avser en myndig person som behöver rehabiliterande tjänster på grund av en störning i den mentala hälsan och därutöver eventuellt hjälp med att organisera sitt boende eller boendeservice.

Personer som genomgår missbrukarrehabilitering avser en myndig person som behöver rehabiliteringstjänster på grund av sitt missbruk och därutöver eventuellt hjälp med att organisera sin boende eller boendeservice.

Tjänster som stödjer boende hemma syftar till att säkerställa klientens förmåga att klara sig så självständigt som möjligt i sitt eget hem med hjälp av öppenvårdstjänster och stöd som ges i rätt tid och som är ändamålsenligt vad gäller kvantitet och kvalitet. Tjänster som stödjer boende i hemmet prioriteras framom tjänster som kräver att klienten flyttar.

Boendetjänster ordnas för personer som av särskilda skäl behöver hjälp eller stöd med sitt boende eller med att organisera sitt boende. Tjänster som tillhandahålls i hemmet prioriteras i förhållande till tjänster som kräver flytt och omfattar både boende och service. Tillfälliga boenden ordnas för personer som behöver kortvarig brådskande hjälp (missbruks- och beroendetjänster). (SHL?? § 21)

Funktionsförmåga avser en persons fysiska, psykiska och sociala förutsättningar att klara av meningsfulla och nödvändiga vardagliga aktiviteter i den miljö där hen lever och är delaktig. En persons funktionsförmåga beror också på de positiva eller negativa effekterna av miljön. Faktorer relaterade till boende- och livsmiljö, stöd av andra människor eller olika tjänster kan stödja en persons förmåga att fungera och klara sig i vardagen.

Vid bedömning av servicebehovet (SHL?? § 36, 37) utreds klientens helhetsituation; fysiska, psykiska och sociala funktionsförmågan, det sociala nätverket och förmåga att klara sig i nuvarande boendeförhållanden. Om en person behöver stöd bedömer man om behovet av stöd är tillfälligt, återkommande eller av långvarig karaktär.

Klientplanen utarbetas utifrån en bedömning av servicebehovet. Enligt 36 § SHL?? kompletteras bedömningen av servicebehovet med en för klienten upprättad klientplan eller annan motsvarande

plan, om inte det är uppenbart onödigt att upprätta en plan. Planen upprättas tillsammans med klienten, om det inte finns uppenbara hinder för detta.

En bedömning av den socialservice och andra stödåtgärder med vilka klientens stödbehov kan tillgodoses antecknas i planen. Likaså antecknas eventuella andra åtgärder, såsom åtgärder som är avsedda att utföras av personen själv för att upprätthålla och stärka dennes resurser. Kontaktpersonen, socialhandledaren eller socialarbetaren antecknar en bedömning av behovet av socialvårdstjänster i planen. I planen antecknas också de mål som klienten och yrkespersonen sätter tillsammans och som man strävar efter att uppnå med de åtgärder som antecknas i planen.

Syftet med klientplanen är att bidra till att främja planenligt arbete, vars effektivitet kan utvärderas i förhållande till klientens och dennes familjs stödbehov. Hur länge klientskapet bedöms vara antecknas i planen.

2. Boendeformer inom boendeservice och kriterier för olika boendeformer

Enligt 21 § i socialvårdslagen anordnas boendetjänster för personer som av särskilda skäl behöver hjälp eller stöd i boende eller ordnandet av boendet. Tjänster som tillhandahålls i hemmet prioriteras i förhållande till tjänster som kräver flytt och omfattar både boende och service.

Boendeservice i enlighet med socialvårdslagen omfattar stött boende, serviceboende och serviceboende med heldygnsomsorg. Tillfälligt boenden ordnas för personer som behöver kortvarig hjälp.

Beslutet om boendeservicen är alltid tidsbegränsat.

2.1 Stött boende

Stött boende ordnas för personer som behöver stöd vid självständigt boende eller övergången till självständigt boende. Stött boende innebär att man stöder boendet med olika tjänster. Tjänsterna för stött boende är flexibla i enlighet med hjälpbehovet. Målet är att stödja och möjliggöra ett självständigt boende.

Målet med stött boendet är att handleda och stötta klienten på ett holistiskt sätt och att hjälpa och stödja klienten i att klara vardagen i samarbete med andra aktörer. Tjänsten genomförs regelbundet som hembesök i hemmet hos personen som genomgår rehabilitering. Målen definieras för stödboendet och de registreras som en del av klientplanen. Vid stödboende hyr man lägenheten av tjänsteleverantören.

Vid stödboende lär sig den som genomgår rehabilitering att hantera sjukdomen och får stöd i att utöva dagliga aktiviteter, använda tjänster utanför hemmet och hitta stimulerande arbete och fritidsaktiviteter.

Kriterier för stött boende

- Klienten behöver mer stöd i boendet än vad stödtjänsterna kan ge. Att flytta till stött boende är endast möjligt när man har stött boende hemma med alla möjliga tjänster.
- Klientens behov av stöd beror på nedsatt funktionsförmåga orsakad av psykisk ohälsa och/eller missbrukarproblem. Behovet av stöd beror inte på somatisk sjukdom, begränsningar i den fysiska funktionsförmågan eller bostadslöshet.
- Stött boende tillgodoser klientens behov av stöd, antingen ensamt eller tillsammans med andra stödtjänster.
- Klientens behov av stöd är inte dagligt, och det huvudsakliga stödbehovet är mellan kl. 8 och 16 på vardagar.
- Klienten har vilja och motivation att få den rekommenderade tjänsten och tillhörande handledning och stöd. Klienten har möjlighet att samarbeta och förbinda sig till de saker man avtalat, inklusive behandling av sjukdomen och medicinering. Klienten måste förbinda sig till att inte använda rusmedel.
- Som regel klarar klienten dagliga aktiviteter självständigt (vakna upp, klä på sig, tvätta sig, äta).
- Klientens funktionsförmåga kan främjas med stött boende verksamhet, eller så kan behovet av tyngre stöd och vård minskas eller förebyggas med stödboendehandledares hjälp.

2.2 Serviceboende

Serviceboende är boende som ordnas vid en boendeenhet. Tjänster organiseras för klienter som behöver dagligt stöd och handledning för att lära sig vardagsfärdigheter och att hantera sin sjukdom. Serviceboende främjar klientens funktionsförmåga och syftar till övergång till egen lägenhet eller boende med mindre stöd. På serviceboende är personal närvarande i ett eller två skift.

Serviceboende kan vara gemensamt boende i gruppboende eller serviceboende i självständig bostad. I verksamheten ingår mångsidig rehabilitering och att stärka klientens funktionsförmåga och sociala relationer.

Vid serviceboende får rehabiliteringsklienter med olika grader av funktionsbegränsningar det individuella stöd hen behöver. Rehabiliteringsklienten handleds i att klara sig så självständigt som möjligt i sina dagliga aktiviteter (t.ex. sköta personlig hygien, ordna måltider, städning och tvätt, medicinsk behandling enligt läkarens anvisningar). På serviceboendet är personalen beroende på enhetens karaktär (klienternas behov) närvarande dagtid eller dagtid och kvällstid. En klient-, rehabiliterings- eller behandlingsplan görs upp för klienten och ges till klienten skriftligen.

De boende på enheten har möjlighet att regelbundet delta i aktiviteter som anordnas inom och utanför enheten. Aktiviteterna är individuellt planerade, till exempel arbetsaktiviteter, dagaktiviteter, hobbyverksamhet öppen för alla kommuninvånare eller kamratgruppsverksamhet. Om klientens tillstånd inte tillåter ovan nämnda verksamhet ska det nämnas i den klientplan som upprättas i samarbete med Soites tjänster för mentalvård och missbrukarvård.

Kriterier för serviceboende

- Klienten behöver mer stöd än vad som kan ordnas vid stött boende. Att flytta till serviceboende är endast möjligt när boende i hemmet har stöttats med hjälp av öppenvårdens tjänster.
- Klientens behov av stöd beror på nedsatt funktionsförmåga orsakad av psykisk ohälsa och/eller missbruksproblem. Behovet av stöd beror inte på somatisk sjukdom, begränsning av fysisk funktionsförmåga eller bostadslöshet.

- Serviceboendet möter klientens behov av stöd, antingen ensamt eller tillsammans med andra stödtjänster.
- Klientens huvudsakliga behov av support är begränsat till mellan klockan 8 och 20. Klienten ska vid behov kunna meddela sitt hjälpbehov och begära hjälp per telefon nattetid.
- Klienten behöver intensiv och långvarig rehabilitering samt träning i självständighet och dagliga färdigheter som behövs för att klar av vardagen.
- Klienten behöver stöd i dagliga vardagsfärdigheter inom flera livsområden.
- Klienten kan ha problem med självständigt boende som mildras av gemensamt boende.
- Klienten har egen vilja och motivation att få den rekommenderade servicen och tillhörande handledning och stöd. Klienten har möjlighet att samarbeta och förbinda sig till saker som överenskommit, inklusive behandling av sjukdomen och medicinering. Klienten måste förbinda sig att inte använda rusmedel.

2.3 Serviceboende med heldygnsomsorg

Serviceboende med heldygnsomsorg är boende som ordnas vid en boendeenhet. Tjänster organiseras för klienter som behöver kontinuerligt stöd och vägledning i att lära sig vardagsfärdigheter och att hantera sjukdom. Vid serviceboende med heldygnsomsorg finns det även möjlighet att få vård och omsorg och tjänster ordnas dygnet runt i enlighet med klientens behov. Serviceboende med heldygnsomsorg främjar klientens funktionsförmåga eller bibehåller den åtminstone med sikte på övergång till serviceboende eller egen bostad. På serviceboenden med heldygnsomsorg är personal närvarande dygnet runt.

Inom serviceboende med heldygnsomsorg för personer med psykisk ohälsa och missbrukarproblem som genomgår rehabilitering får en rehabiliteringsklient med svåra funktionsbegränsningar kontinuerlig vård och stöd dygnet runt. Rehabiliteringsklienten får handledning i sina dagliga aktiviteter (t.ex. i att sköta sin personliga hygien, ordna måltider, städning och tvätt, medicinsk behandling enligt läkares anvisningar). Service med heldygnsomsorg har yrkeskunnig personal omedelbart närvarande dygnet runt, oavsett tid.

Boende på enheten har möjlighet att regelbundet delta i aktiviteter som anordnas inom och utanför enheten. Aktiviteter är individuellt planerade, till exempel arbetsaktiviteter, dagaktiviteter, hobbyverksamhet öppen för alla kommuninvånare eller kamratgruppsverksamhet. Om klientens tillstånd inte tillåter ovan nämnda verksamhet ska det nämnas i den klientplan som upprättas i samarbete med Soites mentalvårds- och missbrukarvårdsservice.

Serviceboende med heldygnsomsorg är en tjänst som främjar eller åtminstone upprätthåller klientens funktionsförmåga med sikte på serviceboende eller flytt till egen bostad.

Kriterier för serviceboende med heldygnsomsorg

- Klientens behov av stöd beror på en betydande försämring av funktionsförmågan orsakad av psykisk ohälsa och/eller missbruksproblem. Behovet av stöd beror inte på somatisk sjukdom, begränsning av fysisk funktionsförmåga eller bostadslöshet.
- Klienten behöver stöd, hjälp, vård eller närvaro av en anställd dygnet runt. Stött boende eller serviceboende är inte tillräckliga serviceformer för klienten.
- Klienten behöver intensiv och långvarig rehabilitering samt träning i självständighet och färdigheter som behövs för att klar av vardagen.
- Klienten behöver stöd i vardagskunskaper inom flera olika områden.
- Klienten behöver tidskrävande och daglig hjälp av personal dygnet runt och regelbunden handledning och tillsyn i flera personliga aktiviteter.
- Klienten har problem med självständigt boende som lindras genom gemensamt boende.
- Klienten har vilja och motivation att ta emot den rekommenderade servicen och tillhörande vägledning och stöd. Klienten har möjlighet att samarbeta och förbinda sig till saker som överenskommit, inklusive behandling av sjukdomen och medicinering. Klienten måste förbinda sig att inte använda rusmedel.

2.4 Tillfällig boendeperiod vid boendeenhet

Tillfällig boendeperiod avser kortvarigt serviceboende eller serviceboende med heldygnssorg vid en boendeenhet. Behovet och omfattningen av den tillfälliga boendeperioden bedöms individuellt. Vistelsens längd avgörs i enlighet med klientens individuella behov och en period kan vara max 3 månader lång. Den tillfälliga boendeperioden kan användas enligt följande:

- Under den tillfälliga boendeperioden stöds klientens förmåga att klara sig och genomgå rehabilitering i hemmet.
- Boendeservicens lämplighet för klienten kan bedömas under den tillfälliga boendeperioden
- Den tillfälliga boendeperioden förebygger behovet av kontinuerlig boendeservice.

Färdigmöblerade rum finns tillgängliga för klienter som genomgår en tillfällig boendeperiod, vilket gör flytten problemfri. Klienten betalar hyran för den tillfälliga boendeperioden till tjänsteleverantören och måltidsavgiften för måltiderna till tjänsteköparen. Under den tillfälliga boendeperioden debiteras ingen klientavgift av klienten.

3. Ansökningsprocess och klientavgift

3.1 Ansökningsprocess

Med en betalningsförbindelse kan man få boendeservice om klienten behöver hjälp att klara sig i vardagen, och det inte är möjligt för klienten att bo ensam i egen lägenhet och andra stödåtgärder redan prövats.

Klienten fyller i en ansökan om boendeservice (tillsammans med den egna kontaktpersonen) med motiveringar. Ansökningar lämnas in till Soites multiprofessionella team för mentalvårds- och missbrukarrehabilitering, där ansökningarna handläggs inom den handläggningstid som lagen föreskriver (3 månader). En bedömning av klientens servicebehov och en klientplan görs för klienten. Boendeservicebeslut enligt social- eller missbrukarvårdslagen fattas av en socialarbetare och betalningsförbin-

delsen för boendeservicen görs av ansvarsområdeschefen eller dennes ställföreträdare. Betalningsförbindelsen för boendeserviceenheten görs som ett elektroniskt köptjänstbeslut. Betalningsförbindelsen omfattar kommunandelen. Klienten betalar själv hyran till leverantören av boendeservice.

Under boendeservicetiden följs klientens rehabilitering upp och syftet är att rehabilitera klienten så att hen klarar av att leva självständigt. Man utgår från att klienten ska ha ett kontrakt med öppenvården.

3.2 Klientavgiften

Social- och hälsovårdens klientavgift tas ut enligt klientavgiftslagen. (Klientavgiftslagen 1201/2020)

Klientavgifter för fortlöpande och regelbundna tjänster som ges i hemmet och långvariga boendetjänster (ej dygnetruntvård) kommer att fastställas på enhetliga grunder i framtiden. Enhetliga bestämmningskriterier tillämpas på klientavgifter för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, institutionsvård och familjeomsorg. Minimibeloppet för serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård är 167 euro/månad (år 2022).

Måltidsavgiften tas ut av klienten i samband med klientavgiften.

4. Tillämplig lagstiftning

- Socialvårdslag 1301/2014
- Socialvårdsförordning 607/1983
- Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården 734/1992
- Lag om missbrukarvård 1986/41
- Mentalvårdslag 1990/1116
- Personuppgiftslagen 1999/523
- Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 2000/812

- Lag om privat socialservice 2011/922